

- [5] Ammerer H. Kompetenzdiagnostik durch die Verwendung von Comics. Kompetenzorientierter Unterricht in Geschichte und Politischer Bildung. Wien, 2011. S. 21-33. (in German)
- [6] Şentürk M., Şimşek U. The Effect of Educational Comics and Educational Cartoons On Student Attitude and Motivation in Social Studies Course. International Journal of Education Technology and Scientific Researches. 2022. Vol. 7, no. 17. P. 378-413. (in English)
- [7] Broskwa S. Comics im Unterricht. Medienimpulse. 2013. Vol. 51, no. 2. P. 1-8. (in German)
- [8] Kuzminykh K. Comics und graphic novels im multikulturellen Deutschunterricht. Glottodidactica. 2014. Vol. 41, no. 2. P. 75-86. (in German)
- [9] Paredes J.J.R. Grammar improvement through comics. Ecuador, 2020. 90 p. (in English)
- [10] Villafuerte A.J.M. Comics and the writing skill. Ecuador, 2022. 82 p. (in English)
- [11] Yalcin C. Einsatz von Comics im DAF-Unterricht. Alman Dili ve Kültürü Araştırmaları Dergisi. Zeitschrift für Forschungen zur deutschen Sprache und Kultur. 2020. Vol. 2, no. 4. S. 27-36. (in German)
- [12] Hadi M.S., Izzah L., Larasati I. The influence of mangarock online comics in teaching writing a narrative text. JOLLT Journal of Languages and Language Teaching. 2021. Vol. 9, no. 2. P. 243-249. (in English)
- [13] Guna V.T., Sutarsyah C., Suka R.G. Improving student's ability in writing narrative text through textless comic at smpn 20 bandar Lampung. UNILA Journal Of English Teaching. 2017. Vol. 6, no. 4. P. 1-7. (in English)

УДК 378.147.34

DOI: 10.31652/2412-1142-2022-66-82-89

Галашова Олена Геннадіївна

старший викладач кафедри іноземних мов Одеського національного економічного університету
м. Одеса, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНШОМОВНОЇ РОЛЬОВОЇ ГРИ ЯК МЕТОДУ ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті розглянуто необхідність формування емоційного інтелекту як однієї з провідних особистісних та професійних властивостей майбутніх фахівців з економіки. Проведено аналіз вітчизняних та зарубіжних досліджень феномену емоційного інтелекту, на базі якого визначено доцільність використання іншомовної рольової гри для формування емоційного інтелекту студентів економічних спеціальностей. Значна увага приділяється проблемі впливу емоцій на налагодження ділових стосунків та досягнення взаємовигідних цілей. Рольову гру розглянуто як насичену розмаїттям емоцій діяльність, під час якої виникає спонтанний зворотний зв'язок між співрозмовниками. Пізнання самих себе, ситуації навколо себе, власних почуттів і емоцій та емоцій партнерів зі спілкування призводить до усвідомлення значимості контролю та коригування емоцій для досягнення взаєморозуміння. Особистий досвід автора свідчить, що з метою формування емпатії та емоційного інтелекту студентів, рольова гра має включати елемент непередбаченості. Ситуація виклику та непередбаченості виявляє здатність інтерпретувати значення емоцій, аналізувати причини їх виникнення, впоратися з проявом негативних емоцій у вербальній та невербальній комунікації. Коригування емоцій відбувається як результат поглибленого самопізнання, виникнення емпатії у процесі навчального співробітництва й партнерства. Визначена автором роль викладача у підготовці студентів до вільного обміну думками, використання іншомовних комунікативних кліше та професійної лексики у процесі проведення рольової гри передбачає цілеспрямоване поєднання виховних та навчальних методів для формування емоційного інтелекту як важливої професійної компетенції майбутніх фахівців економічної сфери діяльності.

Ключові слова: емоційний інтелект, емпатія, емоція, рольова гра, іншомовне спілкування, професійна підготовка, емоційний стан, управління емоціями

1. ВСТУП

Умови співпраці в інтегрованому просторі потребують нових підходів до підготовки фахівців з вищою освітою. Однією з проблем навчання майбутніх спеціалістів економічної сфери є формування емоційного інтелекту, оскільки запорукою успішних ділових стосунків у сучасному бізнесі є здатність управляти емоціями та впливати на процес комунікації.

Постановка проблеми. Вибір підходів до формування професійно важливих якостей майбутніх фахівців з економіки залежить від характеру навчальної діяльності. Отже, якщо йдеться про формування емоційного інтелекту, необхідно взяти до уваги емоційну складову фахової підготовки. Тому виникає питання дослідження насичених емоціями інтерактивних методів навчання, таких, як іншомовна рольова гра.

Аналіз попередніх досліджень. Поняття «емоційний інтелект» визначено у дослідженнях Дж. Мейєра, П. Селовея, Д. Карузо, Д. Гоулмена, Дж. Сегал, М. Сміт, Л. Робінсон, Дж. Шубін, Л. Журавльової, М. Шпак, І. Андрійко, О. Іщенко, С. Понікаровської та інших науковців з точки зору аналізу різних аспектів сутності цього феномену.

Так, у моделі, запропонованій Дж. Мейєром, П. Селовеєм, Д. Карузо, зроблено акцент на компонентах емоційного інтелекту, що характеризують здатність до усвідомлення змісту, пізнання та аналізу емоцій: 1) здатність сприймати та визначати емоції; 2) здатність викликати та контролювати певну емоцію; 3) здатність інтерпретувати значення емоцій, аналізувати причини їх виникнення; 4) уміння знижувати інтенсивність негативних емоцій, здатність управляти емоціями та контролювати емоційні стани [12, с.775].

Індивідуальні властивості особистості – наполегливість, здатність вступати в міжособистісні відносини з іншими людьми, бути чутливим до їх емоцій у поєднанні з когнітивними здібностями людини, за Д. Гоулменом, визначають структуру емоційного інтелекту [10, с.31].

За висновком Дж. Сегал, М. Сміт, Л. Робінсон, Дж. Шубін, емоційний інтелект може допомогти знімати стрес, керувати та мотивувати інших, збалансувати свою нервову систему за допомогою соціальної взаємодії [14].

Когнітивна, емоційна, і особистісна природа емоційного інтелекту, на думку Л. П. Журавльової, М. М. Шпак, визначає цей феномен як складне психічне утворення, і одним з основних механізмів розвитку такої психічної властивості є емпатія [4].

Емпатія є умінням поставити себе на місце іншої людини, проникнути в її внутрішній світ, зрозуміти її переживання, думки, почуття [8, с.100]. Отже, володіння таким умінням дає можливість сприймати емоції, інтерпретувати значення емоцій та контролювати емоційні стани.

Формування здатності студентів до асоціативного мислення іноземною мовою, з точки зору І. Ф. Андрійко, сприятиме розвитку емпатії, яка є основною складовою емоційного інтелекту [1, с.112].

У процесі діалогічного іншомовного мовлення, як зазначено О. В. Іщенко, студенти навчаються розуміти власні емоції та емоції інших людей. Емпатія та емоційна саморегуляція, уміння «дозувати» емоції зумовлює прояв емоційного інтелекту під час комунікації [5, с.85].

Низка аспектів, які бажано враховувати викладачам для емоційного стимулювання навчального процесу та пізнавальної діяльності студентів розглянутих С.В. Понікаровською, включає: забезпечення появи у студентів позитивних емоцій щодо навчальної діяльності, її форм, змісту та методів здійснення; створення ситуації успіху в навчанні, тобто переживання студентом своїх особистих досягнень; позитивний емоційний стан самого викладача, що викликає творчий настрій у студентів відбивається на їхній розумовій діяльності. Зокрема позитивні емоції у процесі оволодіння іноземною мовою підвищують активність особистості, збільшують енергію та напруження інтелектуальних сил студента для здолання психологічних бар'єрів та створення умов для вільного зацікавленого спілкування на занятті [с.182; 186, 187].

Ми поділяємо точку зору С.В. Понікаровської щодо формування мотиву особистих досягнень у вивченні іноземної мови і значимості позитивних емоцій для ефективності іншомовної комунікативної діяльності і вважаємо, що задоволення від власного успіху сприятиме розвитку емоційного інтелекту особистості, умінню перетворювати негативні емоції, які тією чи іншою мірою виявляються під час міжособистісного спілкування, у позитивні.

Аналіз наукових доробок зарубіжних та вітчизняних учених дозволяє розглянути доцільність використання проблемних інтерактивних методів навчання іноземної мови для формування емпатії та емоційного інтелекту студентів на базі інтенсивної, емоційно забарвленої комунікативної діяльності.

Метою даної статті є виявлення специфіки іншомовної рольової гри як методу проблемного навчання для формування емоційного інтелекту майбутніх фахівців з економіки.

2. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Виконання конкретного практичного навчального завдання завжди пов'язане з викликом – інтенсивною інтелектуальною діяльністю та фізичним навантаженням, що часто призводить до емоційного напруження. Емоційне напруження заважає зрозуміти партнера зі спілкування навіть тоді, коли йдеться про обмін думками під час аудиторної роботи. На сучасному етапі гуманізації суспільства визначається необхідність володіння фаховими знаннями, навичками та уміннями у поєднанні з індивідуальною властивістю відчувати психологічний стан співрозмовника. Як відомо, емоція є природною реакцією на ідеї та поведінку співрозмовників. Розмаїття емоцій – позитивних та негативних – зумовлюють висновки та рішення у процесі професійної взаємодії. Зокрема у бізнесі позитивні емоції сприятимуть успішності взаєморозуміння з партнерами, клієнтами та визначенню шляхів до плідної співпраці. Негативні (зовнішні та внутрішні) емоції часто блокують процес досягнення взаємовигідних цілей. Тому формування емоційного інтелекту, усвідомленого контролю як за власними емоціями, так і емоціями усіх учасників спілкування з метою розпізнавання причин емоцій та перетворення негативних емоцій у позитивні набуває нагальної необхідності під час підготовки майбутніх фахівців з економіки.

Одним з підходів для формування емоційного інтелекту студентів економічного профілю можна визначити використання методів проблемного навчання іноземної мови. У процесі проблемного навчання поглиблюється пізнання самих себе та ситуації навколо себе, отже, пізнання тих, хто навчається, наближається до пошукової, дослідницької діяльності [11, с.1]. І організація таких умов навчання, коли студенти можуть максимально відчутти специфіку майбутньої професійної діяльності, набуває особливої значимості. Методами проблемного навчання, як відомо, є круглий стіл, рольова гра, метод проектів, розв'язання кейсу, дискусія. Професійно спрямоване навчання спонукає студентів виявляти особистісні властивості – уміння працювати в команді, емоційний інтелект, критичне мислення.

Особливого емоційного забарвлення набуває навчальна ситуація, що розгортається під час іншомовної рольової гри. За визначенням Н. І. Дзеньдзьори, рольова гра припускає імітування дійсності в її найбільш істотних рисах: як і в самому житті, мовна й немовна поведінка партнерів тісно переплітається; підсилюється особистісна причетність до всього, що відбувається; виявляються шляхи формування навчального співробітництва й партнерства [2, с. 24 –25].

На думку В. Я. Платова, ділову гру можна розглянути як репетицію виробничої або громадської діяльності людини; у процесі ділової гри будь-яка конкретна ситуація, що програється в особах, дозволяє краще зрозуміти психологію людини, стати на її місце, зрозуміти мотиви її дій в той або інший момент реальної події» [7, 68 –70]. Отже, йдеться про виявлення емпатії під час налагодження контактів у рамках своєї участі у рольовій грі та імовірність поширення цього досвіду у практичній побутовій та професійній ситуації.

Розглянемо приклад використання рольової гри як методу проблемного навчання іноземної мови для формування емоційного інтелекту майбутніх фахівців з економіки. Студентам 2 курсу спеціальності «Менеджмент» було запропоновано взяти участь у рольовій грі «Ділова подорож за кордон». Проведення рольової гри відбувалося у кілька етапів:

1. визначення мети відрядження: складання партнерської угоди з інофірмою про постачання обладнання;
2. ситуація в аеропорту;
3. проведення переговорів, обговорення умов контракту.

1. Рольова гра, почалася з зустрічі Головного директора компанії з групою менеджерів для обговорення їхнього візиту до Швеції. На порядку денному було визначення позиції компанії щодо умов складання договору з іноземними партнерами. Під час зустрічі відбулася несподівана телефонна розмова Головного директора української компанії з керівництвом шведської фірми. Виникла необхідність термінового від'їзду делегації до Швеції у зв'язку з викликами конкурентів та зміною обставин на ринку. Зазначимо, що про цей телефонний дзвінок у рамках ділової гри заздалегідь було відомо тільки викладачу та керівництву шведської компанії. Раптова зміна обставин визначила необхідність вносити пропозиції з прийняття термінових рішень, і Головний директор запросив членів делегації виступити з ініціативою щодо певних конкретних дій. Зазначимо, що така запланована непередбаченість ситуації виявила, насамперед, зміни у невербальній комунікації присутніх менеджерів-майбутніх учасників переговорів. Схрещені руки, стиснення пальців рук, почісування шиї, насуплені брови, зморщене чоло вказували на негативний емоційний стан деяких менеджерів, виявляли їх напруження у процесі обміну думками щодо швидкої перебудови планів. Незважаючи на виклик обставин, мова Генерального директора була спокійною та лаконічною. Використання англійських комунікативних кліше – Now, let's look at the situation in... (А зараз давайте розглянемо цю ситуацію (з іншого боку)); – I am not so pessimistic as to suggest ..(Я не настільки песимістичний, щоб припустити); – I hold the view that ... (Я дотримуюся точки зору, що); – There are 2 ways of looking at this ... (На це можна подивитися з двох сторін); – What is likely to happen is... (Швидше за все трапиться наступне)...; – Well, exactly. That's precisely what I was going to say. (Абсолютно вірно! Це саме те, що я і хотів сказати) тощо визначило готовність керівника фірми до рішучих дій та налагодження ситуації. Тому, заохочені переконанням Генерального директора у позитивному вирішенні справи, менеджери визначили усі питання майбутніх переговорів у впевненій, конструктивній діловій атмосфері і були готові відбутися у відрядження.

2. В аеропорту несподівано відбулася зустріч менеджерів з колишнім колегою, який започаткував свій власний бізнес. Їм вдалося тільки привітатися, оскільки колега був стурбованим, занепокоєним необхідністю придбати квиток – його нова секретарка допустилася помилки, і зараз він змушений вирішувати це питання самостійно. Напруженість емоційного стану бізнесмену відбилася на його розмові зі співробітником аеропорту. Використання фраз: "Hello! Give me a one-way ticket to Seattle and hurry up, please!" – «Привіт! Дайте мені квиток в один бік до Сієтла і поспішайте, будь ласка!»; "Tuesday? Are you kidding me? My business will be ruined if I don't get to Seattle tomorrow morning!" – «Вівторок? Ви жартуєте? Мій бізнес буде зруйнований, якщо завтра вранці я не потраплю до Сієтла!»; "I don't care. It'd be a great luck for me to fall asleep right after takeoff. I'm terribly afraid of flying". – «Мені все одно. Для мене було б великою удачею заснути відразу після зльоту. Я страшенно боюся літати» виявляють підвищений рівень емоційно-психічного збудження. І, навпаки, мова співробітника аеропорту сповнена емоційної врівноваженості та розуміння психологічного стану клієнта: – "No problem. When are you going to leave for Seattle?" – «Нема проблем. Коли Ви збираєтеся їхати до Сієтла?»; – "Don't worry, I'll try to help." – «Не хвилюйтеся, я спробую допомогти»; – "Now your seat is reserved and you have to wait for two hours. Don't be late for the departure. Have a nice trip!" – «Тепер Ваше місце зарезервовано, і Вам доведеться почекати дві години. Не спізнуйтеся на виліт. Хорошої подорожі!» Відчувається, що ці репліки – не лише форма ввічливості працівника, який виконує свої службові обов'язки, а реальний прояв емпатії, піклування про людину, що опинилася у складних обставинах. Отже, у процесі опрацювання таких мовних кліше, дотримуючись вірної вимови, наголосу та інтонації, учасники рольової гри засвоюють тонкощі англомовної емоційної культури. Формування емоційного інтелекту відбувається на рівні чуттєвого та водночас усвідомленого сприйняття правил та стилю іншомовного спілкування, аналізу емоцій співрозмовників – партнерів з рольової гри.

3. Під час обговорення умов контракту менеджери зіткнулися з необхідністю узгодження інтересів обох компаній. З одного боку, усі розуміли цінність досягнення взаєморозуміння, з іншого боку, виникало напруження, викликане наполегливістю та певним тиском партнерів, кожний з яких переслідував політику своєї компанії. Доцільне використання мовних кліше згоди: “I think you are right” – «Гадаю, Ви маєте рацію», незгоди: “I do not think it’s fair to say that ...” – «Не думаю, що справедливо стверджувати, що...», пропозицій: “I think we should” – «Я думаю, що нам слід...», що передбачалося правилами рольової гри, сприяло переведенню дискусії у площину взаємовигідного співробітництва та складання угоди.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У процесі підведення підсумків рольової гри студенти визначили необхідність контролю за власними емоціями і невербальною комунікацією – мовою жестів, рухів та мімікою. Важливий акцент зроблено на значимості усвідомленого використання комунікативних іншомовних кліше, що дозволяє знижувати інтенсивність негативних емоцій під час дискусії, надає можливості управляти емоціями та діями.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Отже, наш практичний досвід підтверджує ефективність формування емоційного інтелекту студентів у процесі проблемного навчання іноземної мови. Зокрема, такий інтерактивний метод навчання як рольова гра надає можливості перевтілюватися, програвати та одночасно спостерігати та інтерпретувати ситуацію, відслідковувати власну поведінку та емоції і поведінку та емоції партнерів зі спілкування. Необхідно зробити особливий акцент на емоційному піднесенні та, навіть, емоційному збудженні, що виникають під час іншомовної рольової гри: по-перше, необхідність миттєвої реакції на репліку співрозмовника потребує вміння добре знати та виконувати свою роль, вільно володіти лексикою в рамках ролі, вимовляти текст з належною інтонацією, тобто, володіти культурою іншомовного мовлення; по-друге, підсилюється значущість порозуміння між учасниками гри, коли один з партнерів допускається помилка у тексті своєї ролі, забуває вихідний текст та може передати ідею своїми словами. В такому випадку виявлення і формування емпатії та емоційного інтелекту є очевидним. Незадоволення та іноді роздратування з приводу необхідності змін у власному мовленні та сприйнятті має поступитися емпатії, вмінню поставити себе на місце іншої людини, надати співрозмовнику психологічну та практичну допомогу в іншомовному спілкуванні; по-третє, запланована непередбаченість ситуації спонукає студентів виявляти навички та вміння швидко приймати рішення та усвідомлено ставитися до вербальної та невербальної комунікації, спонтанних емоцій, перетворювати негативні емоції у позитивні. Зокрема непередбаченість ситуації набуває особливого змісту для формування емоційного інтелекту майбутніх фахівців з економіки, професійна діяльність яких завжди пов’язана з нестабільністю та непередбаченістю ділового середовища. Слід зазначити, що усвідомлене коригування власних емоційних станів та вміння досягати консенсусу у процесі переговорів не лише позитивно впливає на результати та взаємовигоду складання конкретної угоди, але й визначає імідж компанії у бізнес середовищі. І задача викладача, на нашу думку, полягає у тому, щоб організувати процес навчання іноземної мови таким чином, щоб формування культури мовлення відбувалося у єдності та взаємовпливі з формуванням емоційного інтелекту майбутніх фахівців з економіки як провідної властивості їх успішної самореалізації.

Напрямок подальших розвідок можна визначити дослідження формування емоційного інтелекту студентів економічного профілю у процесі роботи над проектом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- [1] Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli : a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*.1990.Vol. 54. No.3,4.Pp.772–781.DOI: <https://doi.org/10.1080/00223891.1990.9674037> (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [2] Гоулмен. Д. Эмоциональное лидерство: искусство управления людьми на основе ЭИ/ Пер.с англ. Д. Гоулмен, Р. Бояцис, Э. Макки. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2005.301с.
- [3] Segal J., Smith M., Robinson L., Shubin J. . Improving Emotional Intelligence (EQ) DOI: <https://www.helpguide.org/articles/mental-health/emotional-intelligence-eq.htm>
- [4] Журавльова Л. П., Шпак М. М. Емпатія як психологічний механізм розвитку міжособистісного емоційного інтелекту. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III(25), Issue: 49, 2015 www.seanewdim.com URL: <http://eprints.zu.edu.ua/file> (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [5] Психологічний словник / авт.-уклад. В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова; за ред. Н. А. Побірченко.2007.336с.URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [6] Андрійко І. Ф. Розвиток емоційного інтелекту на заняттях з іноземної мови // Інновації в освіті: сучасні підходи до професійного розвитку вчителів іноземних мов [Електронний ресурс]: матеріали VII Міжн. наук.-практ. конференції, м. Ніжин (27-28 вересня 2019 р.). - Ніжин: Видавець ПП ЛисенкоМ.М.,2019.- С.110-112.URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/1199> (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [7] Іщенко О. В. Діалогічне мовлення як засіб розвитку емоційного інтелекту при вивченні іноземних мов у вищих навчальних закладах. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 2(70), червень. С. 84–86.
- [8] Понікаровська С.В. Вплив емоційного компоненту на ефективність навчання іноземної мови у немовних ВНЗ/С.В. Понікаровська // *Вісник Харківського Національного університету ім. В.Н. Каразіна*. –2009.- №16. –с. 181-187
- [9] Характеристика основных активных методов обучения [Електронний ресурс] – URL: <http://www.zelgo.ru/mpibos-527-1.html> (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [10] Дзеньдзьора Н. І. Проведення індивідуального заняття за методом роліової гри: навч.-метод. посіб. / Н. І. Дзеньдзьора // *Психологія і педагогіка*. – Львів : ЛІБС УБС НБУ, 2013. – С. 24 – 25.
- [11] Платов, В. Я. Ділові ігри: розробка, організація та проведення: Підручник. / В. Я. Платов. – М. : Профиздат, 1991. – 156 с.
- [12] Зязюн І.А. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. — 2-ге вид. допов. і переробл. — К.: Вища школа, 2004. — 422 с. ISBN 966-642-238-7
- [13] Кошонько Г. А. Розвиток емоційного інтелекту студентів-психологів / Г. А. Кошонько // *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Сер. : Педагогічні та психологічні науки*. - 2013. - № 4. - С. 341-350. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnarv_ppn_2013_4_36 (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [14] Морська Л.І. Новітні технології у навчанні іноземних мов: Навчально-методичний посібник / Л.І.Морська. - Тернопіль: Астон, 2012. - 236 с.
- [15] Петрусевич Ю.А. Види та форми інтерактивних технологій для навчання майбутніх учителів англійського монологічного мовлення [Електронний ресурс] / Ю.А. Петрусевич. – Режим доступу: http://C:/Users/%D0%90%D0%B4%D0%BC%D0%B8%D0%BD/Documents/VchdpuP_2015_131_27.pdf (дата звернення 27.06.2022 р.)
- [16] Якимчук Н.В. Інтерактивне навчання іноземної мови у вищій школі / Н.В. Якимчук // *Наукові записки*. – Серія: «Філологічна». - Острог: Видавництво Національного університету «Острозька Академія». - Вип.33. - 2013. – С. 245-248.
- [17] Яковлева Н. В. Психолого-педагогічні умови подолання комунікативних бар'єрів у процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». – Київ, 2003. - 26 с.

APPLYING FOREIGN LANGUAGE ROLE GAME AS A METHOD OF FORMING THE EMOTIONAL INTELLIGENCE OF FUTURE EXPERTS IN ECONOMICS

Halashova Olena

senior tutor of Foreign Languages Department of Odesa National Economics University
Odesa, Ukraine

ORCID ID <https://orcid.org/0000-0003-0848-8533>

e.galashova@gmail.com

Abstract. The article examines the need to develop emotional intelligence as one of the leading personal and professional attributes of future experts in economics. An analysis of domestic and foreign research on the phenomenon of emotional intelligence was carried out, on the basis of which the expediency of using a foreign language role-playing game for the formation of emotional intelligence of students of

economics was determined. Considerable attention is paid to the problem of the influence of emotions on the establishment of business relations and achievement of mutually beneficial goals. The role-playing game is considered as an activity saturated with a variety of emotions, during which there exists a spontaneous feedback between the interlocutors. Getting more self-awareness, deepening into the situation around you, your own feelings and emotions and analysing the emotions of partners to communication leads to the awareness of the importance of controlling and adjusting emotions to achieve mutual understanding. The author's personal experience shows that in order to develop empathy and emotional intelligence of students, a role-playing game should include an element of unpredictability. The situation of challenge and unpredictability reveals the ability to interpret the meaning of emotions, analyze the causes of their occurrence, cope with the manifestation of negative emotions in verbal and non-verbal communication. Adjustment of emotions occurs as a result of deepened self-awareness and emergence of empathy in the process of educational cooperation and partnership. Defined by the author the significance of the teacher's role in preparing students to communicate fluently, the use of foreign language communicative clichés and professional vocabulary in the process of role-playing involves the approach to a purposeful combination of different educational methods for the formation of emotional intelligence as an important professional competence of future specialists in the economic sphere.

Key words: emotional intelligence, empathy, emotion, role play, foreign language communication, professional training, emotional state, emotion management

References (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Mayer J. D., Di Paolo M., Salovey P. Perceiving affective content in ambiguous visual stimuli : a component of emotional intelligence. *Journal of Personality Assessment*.1990.Vol. 54. No.3,4.Pr.772–781.DOI: <https://doi.org/10.1080/00223891.1990.9674037> (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [2] Goulmen. D. Emotsionalnoe liderstvo: iskusstvo upravleniya lyudmi na osnove EI/ Per.s angl. D. Goulmen, R. Boyatsis, E. Makki. Moskva : Alpina Biznes Buks, 2005.301s.
- [3] Segal J., Smith M., Robinson L., Shubin J. . Improving Emotional Intelligence (EQ) DOI: <https://www.helpguide.org/articles/mental-health/emotional-intelligence-eq.htm>
- [4] Zhuravlova L. P., Shpak M. M. EmpatIya yak psihologIchniy mehanIzm rozvitku mIzhosobistIynogo emotsIynogo Intelektu. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, III(25), Issue: 49, 2015 www.seanewdim.com URL: <http://eprints.zu.edu.ua/file> (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [5] PsihologIchniy slovník / avt.-uklad. V. V. Sinyavskiy, O. P. SergEEnkova; za red. N. A. PobIrchenko.2007.336s.URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/5980/3/O_Serhieienkova_IL.pdf (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [6] Andriyko I. F. Rozvitok emotsIynogo Intelektu na zanyattayah z InozemnoYi movi // InnovatsIYi v osvItI: suchasni pIdhodi do profesIynogo rozvitku vchitelIv Inozemnih mov [Elektronniy resurs]: materIali VII MIzhn. nauk.-prakt. konferentsIYi, m. NIzhin (27-28 veresnya 2019 r.). - NIzhin: Vidavets PP LisenkoM.M.,2019.- S.110-112.URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/1199> (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [7] Ischenko O. V. DIalogIchne movlennya yak zasIb rozvitku emotsIynogo Intelektu pri vivchenni Inozemnih mov u vischih navchalnih zakladah. *Naukovi zapiski NatsIonalnogo unIversitetu «Ostrozka akademIya»: serIya «FilologIya»*. Ostrog Vid-vo NaUOA, 2018. Vip. 2(70), cherven. S. 84–86.
- [8] PonIkarovska S.V. Vpliv emotsIynogo komponentu na efektiVnIst navchannya InozemnoYi movi u nemovnih VNZ/S.V. PonIkarovska // VIsnik HarkIvskogo NatsIonalnogo unIversitetu Im. V.N. KarazIna. –2009.-#16. – s. 181-187
- [9] Harakteristika osnovnyih aktivnyih metodov obucheniya [Elektronniy resurs] – URL: <http://www.zelgo.ru/mpibos-527-1.html> (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [10] Dzendzora N. I. Provedennya IndivIdualnogo zanyattya za metodom rolovoYi gri: navch.-metod. posIb. / N. I. Dzendzora // PsihologIya I pedagogIka. – LvIv : LIBS UBS NBU, 2013. – S. 24 – 25.
- [11] Platov, V. Ya. DIlovi Iгри: rozrobka, organIzatsIya ta provedennya: PIdruchnik. / V. Ya. Platov. – M. : Profizdat, 1991. – 156 s.
- [12] Zyazyun I.A. PedagogIchna maysternIst: PIdruchnik / I.A. Zyazyun, L.V. Kramuschenko, I.F. Krivonos ta In.; Za red. I. A. Zyazyuna. — 2-ge vid. dopov. I pererobl. — K.: Vischa shkola, 2004. — 422 s. ISVM 966-642-238-7
- [13] Koshonko G. A. Rozvitok emotsIynogo Intelektu studentIv-psihologIv / G. A. Koshonko // ZbIrník naukovih prats NatsIonalnoYi akademIYi DerzhavnoYi prikordonnoYi sluzhbi UkraYini. Ser. : PedagogIchnI ta psihologIchnI nauki. - 2013. - # 4. - S. 341-350. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnapv_ppn_2013_4_36 (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [14] Morska L.I. NovItni tehnologIYi u navchanni Inozemnih mov: Navchalno-metodichniy posIbnik / L.I.Morska. - TernopIl: Aston, 2012. - 236 s.

- [15] Petrusovich Yu.A. Vidi ta formi Interaktivnih tehnologiy dlya navchannya maybutnih uchiteliv angliyskogo monologichnogo movlennya [Elektronniy resurs] / Yu.A. Petrusovich. – Rezhim dostupu: http://C:/Users/Admin/Documents/VchdpuP_2015_131_27.pdf (data zvernennya 27.06.2022 r.)
- [16] Yakimchuk N.V. Interaktivne navchannya Inozemnoyi movi u vischly shkoli / N.V. Yakimchuk // NaukovI zapiski. – SerIya: «FilologIchna». - Ostrog: Vidavnistvo Natsionalnogo unIversitetu «Ostrozka AkademIya». - Vip.33. - 2013. – S. 245-248.
- [17] Yakovleva N. V. Psihologo-pedagogIchnI umovi podolannya komunikativnih bar'ErIv u protsesI vivchennya Inozemnoyi movi : avtopef. dis. na zdobuttya nauk. stupenya kand. psihol. nauk: spets. 19.00.07 «PedagogIchna ta vlkova psihologIya». – KiYiv, 2003. - 26 s.

UDC 378:881.111.1

DOI: 10.31652/2412-1142-2022-66-89-95

Zapadynska Iryna Georgiiivna

PhD in Pedagogic, Associate Professor of the Foreign Philology and Translation Department,
Vinnytsia Institute of Trade and Economics of SUTE,
Vinnytsia, Ukraine

ORCID ID 0000-0002-3967-7583

i.zapadynska@vtei.edu.ua

THE ROLE OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN THE GLOBALIZATION PROCESS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article substantiates the expediency of globalization of higher education institutions and the role of foreign language learning in this process. Four main justifications for globalization are outlined: academic, socio-cultural, political and economic. Current trends in the internationalization of higher education in European countries have been identified, and aspects of the institute's activities related to the development and implementation of the globalization strategy have been investigated. Factors determining its successful implementation and factors hindering this process are determined. The impact of globalization on the competitiveness of Ukrainian universities and the professional risks associated with a low level of language proficiency are described. The role of the institute's language policy in the implementation of the internationalization strategy is defined. The regulatory and legal documentation in the field of development and reform of higher education is studied. The prerequisites for reforming the English language teaching methodology are considered. The method of globalization of higher education in foreign language classes is proposed. It is concluded that the process of globalization, the main goal of which is to improve the quality of education and scientific activity, has become the strategic direction of higher educational institutions. In this regard, considerable attention is paid to supporting the provision of pedagogical conditions for the formation of all intercultural competences of students. The results of the empirical study indicate that the key areas of activity of universities in the context of internationalization are the development of students' academic knowledge, mobility, creation of joint educational programs with foreign universities, development of international scientific activity. It is found that the main factors that stimulate these processes are the development and monitoring of the implementation of the globalization strategy. The problems of implementing this strategy, as before, are of a financial nature and are associated with a low level of foreign language proficiency and insufficient motivation of students and teachers to participate in academic mobility programs and international scientific projects.

Key words: internationalization, higher education, international cooperation, foreign language, mobility, Bologna process, pan-European recommendations.

1. INTRODUCTION

Globalization of higher education institutions in Ukraine is a relatively new phenomenon that is dynamically developing today due to evolutionary academic, socio-cultural, economic and political factors. These factors take on different characteristics depending on the geographic region, institution of higher education, and specific educational program. There is no single universal